7.

CONSIDERATIONES
CIRCA ELECTIONEM FUTURI REGNANTIS.

7.

Congaudeo tecum, Chariſſima Patria, de eo, quòd habeas Domi tuæ non ſolum decora ingenia, ſed etiam ab extra numeras Coronæ Tuæ alti ſangvinis Competitores. Olim erat, vacante Sceptro, Concivibus Tuis præfigere ſtadium; qui pernicitati equorum confiſi, illud decurrerent, braviumque Coronæ acciperent. Sed cum in ſtadio illo dolum & aſtum deprehendiſti, per infixos ferreos clavos, qui cæteros luſerant equos, uni ſoliinoffenſo tramite relicto, ampliùs barbarum ſequi noluiſti morem, quem à Perſis quondã mutuaſti, ſeu in curſu, ſeu in hinnitu equorum, ſeu in ortu Solis, Principis reponendo Electionem. Ergo te ad prudentiam humanam, quæ imitatur providentiam Divinam, convertiſti pluribus jam à ſæculis; hanc quamdiu coles, aſtus & dolos vitabis, & ſerum evitabis pœnitere. Unde Magnos Principes, ſi qui Tuam ambiunt Coronam, humaniſſimè recipe & audi, & maturo judicio expende. Generis claritudinem, ſi cætera non adſint, cave: vel ſi adſint, & tibi non quadrant, dimitte: claritudo tua tibi ſufficiat. Olim Premysliâ ortos Aurifices, ad Sceptrum aſſumpſiſti, nec te pœnituit induſtriæ ejus. Poſtea Cruſvicia dedit Piaſtum, aliàs Rotarium: ejus te pietas & liberalitas traxit. Quatuor ſæculis hæc Domus imperavit glorioſè, ſacram induxit Religionem, Majeſtatem Regni, & Senatum legibus fulcivit. Aſſumpſiſti Bathoreum, Virum origine Nobilem, virtute Tranſylvaniæ Principem, tandem & Poloniæ Regem glorioſum. Aſſumpſiſti nuper è medio tui intra æqualitatem natum; benedixit ei Dominus; ſub auſpicia ejus ibant Auguſtarum Familiarum Principes, Imperatorum progenies, pugnârunt glorioſè, & triumphârunt de hoſte Chriſtianitatis; Polonia verò viginti per annos Nominis ejus Avito ſub Umbone vixit. Ergò magnos in Principe noli quærere Natales; quemcunque in Regem elegeris, uno minorem Chriſti Vicario in Throno locabis.

Proinde his vacua curis, Virum quære, quem olim Romanus deſtinabat Senatus, ſcilicet: ut non timeat bella, nec provocet; qui ſi enituit in bello, non obſoleſcat in pace; quem ſi Toga honeſtat,

 ſimul

ſimul & Sagum. Nam ſi fuerit tantùm militari gloriâ paſtus, enutritus, bellum ex bello ſeret, averſabitur pacem ut peſtem; erunt manus ejus contra omnes vicinos, & vicini ejus contra eum ſolum. Sic Reſpublica ſuccumbet, nec guſtabit pacem, quæ una triumphis innumeris potior. Unde ſit cum veniâ dictum, Magni olim Bellatoris Principis Condei, & Sereniſſimi ejus Nepotis de Conti, quòd hic Sanguis Regius nunquam potuit, aut voluit eſſe Togatus. Quòd non potuit, ratio ſumma: quia Togata Nobilitas in Galliâ eſt claſſis ſecundæ: Nobilitas Sagata, cuius Caput Monarcha eſt, prima eſt, inferiorem deſpicit, cujus Caput Cancellarium Regni autumat. Hanc Tribunalia Regni regere, juſtitiæ præſidere, tractatus pacis, jura Regni, proventus Regios gubernare, militarem gloriam ſolam præ oculis habere: Sagatam Nobilitatem bello invictam, armis indomitam, morti impavidam, periculis gaudentem, in arma ruentem, Collegia literaturæ vix primis labris attingentem: Academias vocat & petit, ubi equeſtria exercitia tenet, artem pugillarem, & Mathematicam militarem poſſidet.

Talis olim & noſtra Nobilitas fuit, donec ſucceſſu temporis manſueſceret, id poſcentibus vicinis, hactenùs quietem non habentibus; ſuadente quiete juſtitiam, in tantum, ut non minùs armatam, quàm togatam habeamus Nobilitatem. Talem requirimus Regem, utraq; Cæſarem. Unde Sereniſſimi Condei, & Sanguinis ejus, magna apud nos æſtimatio; ſed ad Electionem perplexitas ſumma: cùm ad Dunkierkam illa de eo fuerit fama, quòd in expugnatione arduâ operum ſemilunarium, lunas dentibus apprehendiſſe, & detraxiſſe diceretur: Przyiemſcio noſtro legionem Polonam ducente, ibidemque magnâ ex parte occumbente. Alterum, quòd ad Zeneſam mille quingentos militiæ Præfectos [expugnato quidem hoſte] amiſerit, dolente ipsâ Galliâ, & fatente celſum ſanguinem ad prælia natum, indomitum, præcipitem in mortes animum, quod Gallicana, imò & Romana pandit Hiſtoria. Eò tandem experientiæ veniſſe, ut ipſe Monarcha Gallorum ſubalternum in bellis hunc Principem eſſe voluerit, metuens, ne exercitus ejus in mille diſcrimina daretur, & ſecuritas Regni. Habuimus hîc triginta ante annos Principes Gallorum Gramontios; hi Regem Caſimirum in Moſchoviam ſecuti id ſolùm egerant, ut præcipi-

cipi-

cipites sine loricâ; contra Cosacos intra valla abditos, certo ictu sternentes invasores, ruerent, ad eamque æmulationem Familiarum Principes accenderent: quo viso Rex juvenilem inhibuit temeritatem, imposito mandato, ne aperto pectore, strictis gladiolis, crederent se muniriones aggredi & expugnare posse; ut prius illi Principes, genus pugnandi in Poloniâ, longè à Gallico diversum, discerent; demùm si vellent, pugnarent. Multa igitur in Electione Principis de Conti cavenda, maximè verò, cùm & Gallia eo solò Principem Turenum, magis sibi acceptabilem reddidit, quòd ille hoc primo in bellis moderato sanguine & fervore suo, id ipsum curavit, ut mallet unum servare Civem, quàm mille hostes perdere. Qui Princeps, si à Polonis ultrò per Electionem à Galliâ peteretur, nunquam dimisisset Gallia tantum Heroëm sibi salutiferum. Adde, quòd in Poloniâ lege vetante, non Rex, sed belli Duces regunt militem stipendiarium, Nobilitatem solus Rex contra hostes ducit, eumque sequitur, quem elegit in Patrem sui amantem, id unicè curantem, ut servetur in illo Respublica, & sanguinis dispendia vitentur. Quæ non obliterata tenet memoria sub Joanne Alberto, brevis Imperij Rege, qui multum Nobilitatis Polonæ florem amisit in Valachiâ, solius gloriæ avidus, invisus tandem obijt. Adde insuper, quòd nimiùm martiales animi sint impatientes longioris in Throno sessionis, ut visum est in Henrico Valesio Electo nostro, cujus martialem gloriam, expugnationes urbium, audiverunt majores nostri à Legatis, receperunt omni cultu in Poloniam, devotione summâ, spe maximâ. Cumq; casu primo ipsi obvenit Judicium Regium, sedit pro Tribunali integrâ circiter horâ, tandem sessionis impatiens, dixit ad Assessores Senatorij Ordinis: Per Deum Domini Poloni, putabam me Regem Vestrum Electum, & ecce video me fieri Juristam. Quod mali jam tum ominis erat, de fixando in Regno Mercurio, qui ductilitatem auream non recipit. Ideoq; à toto Senatu rogatus per conscientiam recentis juramenti: ut mox ventura expectaret Comitia, quæ non durabant olim nisi per quatriduum, vel ad summum per sex dies; non sustinuit moram, quæ gravis putabatur. Quæ ad moderna tempora est consequentia? ubi Comitia in longissimum extrahuntur tempus, fastidiosâ Regis sessione;

 quid

quid judicia? disceptationes longæ? quanto hîc & quàm ductili in Principe egemus auro?

Legem habemus indubitatam, quâ apud Nos, non nascuntur, sed eliguntur Reges; ita tamen, ut omninò non excludamus Regiam Progeniem; adeò, ut ex anteactis habeant Principes, quid in futurum sperent: si rectè regant, si suaviter imperent, si dulcem sui memoriam relinquant per rectè facta, quæ Regiæ Proli Paterna ad sceptra pandat viam; in tantùm, ut quicunq; nostrûm bona Regalia jure advitalitio possidet, privilegio Regis, illam possessionem (ut arbitramur) cum vitâ finiendam: Ita majori curâ & sollicitudine, hæreditarias sortes conservamus pro filijs, & seris nepotibus. Simili modo de regnante Principe supponimus, quod is, si certo certiùs sciret Prolem suam Paternorum meritorum recordatione, ad Regnum non promovendam, nunquam tam sollicitus de conservatione hujus Patriæ viveret, Regiæ proli suæ, extra Patriam provisurus. Unde quæ in Repub. emergerent pericula? quæ populorum sine Paternâ in Rege curâ miseria? Pridem libertas Germaniæ, hanc quam Poloni metuunt, experta est sortem: quamdiu ferentariam, per familias Principum, Imperialem Coronam habebant; quot divisiones, exterorum factiones, diffidentiarum atroces experti vices; quas aversati, Habspurgensem Comitem, ubi elegerunt, & intaminatam pactorum fidem in eo repeterunt, tam Catholici, quàm Protestantes Principes adhæserunt, ut & avitam libertatem eligendi Imperatoris sui servent, & successionem Augustæ Domûs non interruptè currere sinant; cantus Gallicos, universam Germaniam excitantes, temnant; ad conservationem libertatis, si in eâdem domo diu permanserit, non moventur his cantibus Germani, quia Augustæ Domûs bene perspectam habent pietatem, fidem germanam norunt, Procos ex Galliâ admittunt, ubi Germanas aliquando elocant, sed Gallorum nuptias non procantur, Anglicanas, Hispanicas, Portugallicas, Pedemontanas, imò & Polonas legentes Historias, quanti constiterint Gallicæ nuptiæ. Sed hæc intra Parenthesin. Lumine naturæ jus æquitatis servatum semper est in Poloniâ, salvâ gentis libertate; observatum in vicinâ Germaniâ: ubi & gratitudo erga benè regnantes, & libertas electionis compatibilia sunt. Observatum in Rege Sigismundo III. qui Paterno ex Regno

exul

exul unâ cum amicis, unâ cum forore, non folùm ad vitale in Poloniâ habuit Regnum, fed in filiis quoq; regnavit: in amicis Polonam hofpitalitatem Indigenatu,& connubiisPolonorum,& Lithuanorum infertis, ad maxima quæq; in Regno admiffis. Quid ad præfens dicam de Sereniffimâ Joannis III. Prole? nonne recenti memoriâ fovet ingentia tanti Regis merita, gloriæ fuæ augem; ut in nuperâ vidimus, & probavimus Convocatione. Crediderit aliquis, facilè Regiam Prolem rediturâm ad priftinamParentis fui æqualitatem,in quâ & natus erat: huic propofitioni reftitit penè univerfalis fenfus; Regiam prolem ut antea Regali in ftatu confervandam ex validis rationibus: nimirum hoc exemplo, nullus amplius Regum, merita fua poft mortem valitura fperaret, fi non valerent Joannis III. Nullum ab extra affumptum, pacificè in Poloniâ regnaturum: tot habiturus obftacula, quot Principes conditionis Regalis memores. Totus Senatus, à Patre eorum creatus, iifdem comparetur: tota Nobilitas beneficiis in publico & privato obligata,dulci memoria Patris,& filiorũ pafta, extero Regi incognita, fanguine, fermone, climate, humore, more & re, defuncti Regis Filiis fociata. Adde, Regiam prolem, vel Regali faftigio eminentem, vel ad æqualitatem redactam, utraq; externo Principi gravem, in Regali conditione æmulam, intra æqualitatem exiftens, fecuritati fuæ providens, quid non ageret? quos non cieret in populo affectus? quos non poneret regnanti obices? Et fi tantùm valuit Soror Sigifmundi Augufti fanguine Regio,quod prævaluit Maximiliano Imperatori, inito matrimonio cum Bathoreo: Si prævaluit Archiduci Maximiliano Sororio fuo, affiftens Succiæ Principi, quomodo omnia pacata fibi pollicebitur externus Princeps Regiam adversùs Progeniem, in quâ Primogenitus ut animo, ita & corde præpollet, cæteri fuccrefcunt?

Tertio. Quod in electione noftra cavendum; non hoc, quod Illuftriffimus Galliæ Legatus dicit, cavendum à vicino Candidato; & allegat dicta Zamoyfcij, ex relatione Domini Fredro Caftellani: *Cave Polonia ab Auftria!* Hæc in eo ftatu eft, ut ab illâ, nihil habeat timendum Polonia, cùm ad Regnum noftrum non concurrat. Electionem bis in domo habuit fuâ, mordicùs illam non tenuit. Cracoviam pignoris loco tenuit & dimifit, contenta Polonâ vicinitate, quamdiu bonam

bonâ tenet, non cavet, nisi cœperit esse mala. Zamoyſcius Domui suæ præcavebat, ne aliquando Princeps Austriacus regnaret; hanc ipsi cautionem crebriùs occinente hortulano quodam Italo, quem Vir magnus ad confidentiam admiserat: is præcaverat, ut ab Austriâ periculum sibi imminere crederet, post captum Archiducem Maximilianum; & ut caveret sibi, voluit præcautam esse Rempublicam, minimè reflectens in Austriacâ Domo Germanam manere fidem, nec Italos mores, integra per sæcula memores vindictæ, inter Gvelphos & Gibellinos in Italia servatos. Annon justiùs præcavendum Poloniæ, à vindictâ exclusi Principis Condei? cùm Orator Gallus defunctam Reginam asserit esse Italam, & Sororem suam Palatinam, Matrem Serenissimæ de Conti Italam esse constat. Ergò in Principe Conti, cresceret vindicta exclusionis Patrui sui, quam promoveret Serenissimæ Consortis suæ, ex Matre & Matertera Italus sanguis, tertius Serenissimi Candidati ex Matre itidem Italâ. Hâc suspicione quidem ex allegatione Zamoyscii Civile bellum motum Sigismundo III, quasi Poloniam desereret, & secundo inito matrimonio in Sveciam redire intenderet, traditâ Austriacis Polonia: Sed hoc falsum fuisse, victoria Sigismundi evicit, quâ modestissimè usus est, nec vindicavit calumniam, & supremâ voluntate testamenti sui, morte comprobavit innocentiam. Et Polonia ipsa Reginas suas ab Austriâ petens, sanctitatem earum, probitatem morum, libertatis Polonæ amantes cognovit, Regum regimen non turbando, ad se Regiam autoritatem non derivando, pro decore Gentis, etiam in Austriâ zelando, cùm ne sedere quidem Regina Cæcilia cum Imperatrice voluit, stantibus Poloniæ Senatricibus, quæ eam comitatæ fuerant. Unde series Reginarum Austriacarum semper gloriosa fuit; Casimiro Jagellonidi quatuor Reges Poloniæ, quintum Ungariæ & Bohemiæ genuit; Sanctum cælo genuit Casimirum Sigismundo nupta altera, sanctitatem matrimonij, & patientiam coluit. Sigismundo III. primo voto, gloriosæ memoriæ Vladislaum IV. altero voto quarta Austriaca Regem Casimirum, Principes Joannem Albertum Cardinalem, Carolum re & nomine pium Episcopum, & Alexandrum Principem genuit. Sexta Austriaca Vladislao magnæ indolis immaturam genuit prolem. Septima brevi Michaëlis Regis regimine, Regiarum virtutum odore replevit gentem. Quod autem

Ungariæ

Ungariæ & Bohemiæ, tragica ad horrorem nostrum citantur exempla, legatur Historia. Ungaria Turcicam induxit potentiam ad se perdendam, & Austriam, & Christianitatem, â sæculo ut liberam Austria defendit, nonnisi ergo Victori cessit Austriaco, cessit ut mancipium Turcicum, ut fidei & Christianitatis hostis. Similiter prævaricata Bohemia, quæ exactâ fide, pulsis Episcopatibus, reddita hâc ipsa Dominicâ cum Evangelium legebatur: Reddite, quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt DEI DEO. Hæc ut terriculamenta Polonis proponuntur de propinquo, remota celantur, etiam ipsâ in Galliâ: in qua nonne fuerunt Status? nonne fuit libertas Ordinum? nonne Comitia? nonne Jura antiqua Galliæ, quibus jus erat liberè dicendi, & Monarchas suos declarandi minorennes, etsi maturos ætate, & grandævos, cùm de alienatione Provinciarum ageretur. Hæc omnia non ita pridem frænata, & ad absolutum perducta Imperium. Nonne à Galliâ timent Anglicana Parlamenta, tria Anglorum Regna, & tot experiuntur divisiones, ne tres illæ Gentes sint liberæ, ne sint potentes, ut divisæ soli Galliæ serviant. An Gallia sinit esse Germaniam liberam, subjugatâ Lotharingiæ libertate, subjugatis quatuor Electoratibus, subjugatis liberis civitatibus, & in servitutem redactis? Libertati fœderati Belgii succurrit, cùm excutiebat jugum hæreditarium ab Hispanis, eandem postea inundavit armis, ægrè dimisit, cùm Germani periclitantibus pararent succurrere inferioris Germaniæ populis. Nunc tam cruentum cum Galliâ geritur bellum, pro solâ libertate, quam tam Marte quàm arte moliebatur occupare. Unde si ab Austriacis liberæ genti cavendum, tantò magis ab ijs, qui æstuant angusto limine mundi; cùm jam pridem sitim Provinciarum extinctam cernimus in Austriâ, & ortam in Galliâ: quam â Poloniâ distare, ignarus rerum dicet: cùm non procul â Posnaniâ distanti Berolino minaretur, nisi Stetinum restitueret Sueco; imo & Dantisco mari vicino bombardationem. Quæ consideratio non levis momenti fuit apud defunctum Regem nostrum, quam ipsi olim Galliæ Legati non remotam â Poloniâ dicebant Galliam, cùm eidem subsidia promitterent Vasconum: præsertim verò cùm & defunctum Regem non latuit, quantùm Moschorum Ministri Gallicis faverent Emissarijs, quid ijdem Emissarij, Constantinopoli, in Crimea, imò in Perside agere soleant: maximè

 verò

verò cùm à Gallico Ministro, Domino de Lumbres, recto decætero Viro, toties ab ore audivimus, Polonos, Reges pactis conventis ligare solere, ut in quocunq; puncto læserint pacta conventa; illicò absolvi à subjectione Polonos. At cùm eidem Regi liberrimas claves consignârunt ad corda hominum per justitiam distributivam, eódem Reges, libertatis suæ arbitros effecerunt, ut Rex quidquid velit, perfici t in Poloniâ. Ita Monarcha vincit illorum eloquentiam, vincit jura, vincit Status & Ordines si velit, vincit odia, vincit malos, vincit bonos; Unde nullibi fragiliorem libertatem quàm in Polonia; nullibi solidiorem ad absolutum Imperij gradum, quàm per justitiam distributivam, quæ universos Reges superat, sine dispendio Thesauri sui, hos elevando, alios deprimendo, spirituales, seculares, milites cives, plebejos: esseq; solum Regem, cui omnia vivunt. Hic Gallici Legati sensus, & reflexio. Ergò Rex ex Galliâ sumptus dum habet, quod dividat, habet quô imperet absolutè, quod nobis semper timendum; maximè verò cum Dalila Gallica, ubiq; sive remotos, sive vicinos debiles reddit Samsones; ubiq; secreta populorum rimatur, ubiq; ad amorem sui delicijs attrahit, & illicijs, ut Princeps, dummodo ei arcana fortitudinis suæ pandat, actum est & de Principe, & de Gente. Dalila idiomate Sarmatico longinquam significat: ergo Gallica polities est, quæ de longinquo venit, sed Samsones nostros in soporem inducit, in sinum recipit, sic allectos delicijs sternit. Ergò Samsones nostri, vel Leones discerpere soliti, dulci sopore primò obdormiunt, mox & robur amittunt. Non timuerunt Majores Nostri vicinam in Ungaria Budam, nec Valachiam, nec desertos circa Borysthenem campos, ubi militaria capiebant rudimenta. Ubi longinquæ, id est Dalilæ tracti illicijs, remotam Galliam petijmus comptuli, delicijs fracti redimus, illâ ipsâ sequente reduces: ut remotas etiam in Gentes, amorosa dilatet philtra. De rei veritate Charissima Patria dubitas? recentes hujus seculi lege historias. Quis Principum in Europâ philtri hujus expers? Venetam si exceperis Rempub. quam solam alienis periculis cautam sapere videmus, diu noctuq; severâ invigilare censurâ in Magistratus & Cives suos. Respice præpotentem Angliam, vide remotam Sueciam & intermediam Daniam, vide Germanicum Imperium, & ejus Principes, considera Italiam, ut missas faciamus tot

Insulas

Insulas transmarinas, quas Dalilæ Gallicæ non adijt philtrum, vel incantatio? Ad nostra redeamus; nonne Gallica incantatio effecit, ut virilium rerum curas Reginæ Galliæ assumpserint, Polonasq; muliere, eò vocaverint hoc tempore? Antea rem domi familiarem curabant, prolis educationem, reditum maritorum intra propria limina præstolabantur, procul à comitijs, procul à cœtu Virorum residentes, honorato vestitu eoq; Religioso incedentes: procul corporis nuditas & gestus; ad manus precatorij globuli, Sacræ historiæ lectio, scribendarum schedularum aversio, maritalium in publico expensarum per mulieres restauratio. Hæc Polona & antiqua morum ratio. Ex Gallia venit, ut mulier priorem præ marito jam nunc occupet locum, ut ad comitia veniat, alia celebrante marito cum Rege, alia celebrante uxore cum Regina: imo celebrantibus maritis comitia sub arbitrio fœminarum supra sedentium, dicta virorum observantium, signa loquendi, quod dedecus Gentis, coturnis Gallicis distribuentium, luxu suo in victu & amictu, sortes maritorum, succrescentis prolis conditionem, miseræ Reipub. extenuationem, Comitiorum protelationem, militum diuturnam expectationem gravantes, divina humanaq; jura pro libitu examinantes. Serpit malum à majoribus ad minores, ab audentioribus ad modestiores. Quid de Gallico dicam famulitio, quo replentur Domus Magnatum, ne dicam Aulæ? pedissequi & pedissequæ domos regunt, supplantant mores, & carpunt antiquas consuetudines; magistri cæremoniarum, elegantiarum arbitri, nihil bonum, nihil decorum, quod non est Gallicum. Hoc contagium ab Aulâ serpit in Magnates, mox inundabit Poloniam, ni maturè sapias charissima Patria. Nonne Condeus Princeps vivente Rege Casimiro, contra jura Regni ascendisset solium [nisi Nobilitas maturè restitisset] decepto Czestochoviæ subscriptionibus Senatû? Nonne decepto Rege Casimiro, & oblivioni dante carcerem Gallicum, hæreditarij Regni per pacta Olivensia ereptionem, & centum millibus extensam Livoniam mediatione Gallicâ tandem ad abdicationem adductum; Mediomatrici regaliter receptum, mox in Gallijs non succedente ex voto Electione neglectum; & ex desperatione de pulchro Hospitali cogitantem, tandem audivimus mortuum, non moriente cum eo In-

 dole

dole Polonâ, quæ eum postliminiò reduxit, & majorum cineribus appoſuit.

Quartò. Sed jam ad promiſſa Gallica redeamus. Miſiſſe Galliam ante triginta annos, duos milliones per Abbatem Fantonium impetratos, in Polonia ſeminandos; ſed non lilia, quia lolia pro ſemente habuit. Promiſit per Palatinum Rey longè minorem ſementem pro exercitu, victoriam ſperante Reginâ; ſed cùm hæc ſeminatio, tam ad Clarum Montem, quàm ad Palczynum, ſtragem militum Galliæ militantium produxit, ſecuritate Reipublicæ in Comitiis opus erat, pro illa pecunia Reginæ antefacta. En Gallica promiſſa, fructus & eventus. Alia promiſſa erant cum Principe Longevillano ad detrudendum Michaëlem Regem, ſed hæc cum vita Principis illius in bello cadentis evanuerunt. Tertio loco promiſſa erant ſub Rege Joanne pro bello ſacro expetita, miſſo Legato, qui conſumptis decem millibus Ungaricalium ea retulit: quòd tantus Monarcha, reliquorum Principum erat ſuperaturus liberalitatem præfixo tempore. Unde cùm ſingulis annis, â Summo Pontifice propè ſingulos milliones habuimus, ab Imperatore primâ vice ultra millionem accepimus, â binis Galliarum Legatis audivimus, pecuniam jam Hamburgi locatam pro nobis eſſe. Tandem in termino poſt Neomagenſem pacem factam, miſimus Legatum Regni Cancellarium, & proximitate matrimonij Regi noſtro junctum: iterum decem millia ungaricalium impendimus, tandem percepimus primam legationem noſtram Gallos quidem, privatos Legati noſtri milliones accepiſſe pro venditione bonorum ſuorum, nobis tantùm promiſiſſe Gallicos milliones. Alterâ legatione peculium noſtrum æquè conſumptum ut priori: Galliam contentam] ex deprecatione pro læſione Marchionis Vitry, nullâ ampliùs mentione factâ promiſſorum; Nos tamen Virum magnum & amantem Patriæ perdidimus, ſpe quâ lactabamur vacui. Sed ecce iterum Gallica promiſſa; pro novo Candidato milliones offert ſolvendo militi confæderato, Inaudita liberalitas & meritò ſuſpecta, ſi Gallis eadem præſentaretur, papyraceas ſchedulas militi ſuo numerantibus præſenti neceſſitate, an acceptaret hanc eleemoſynam, hanc ſtipem? Prudens eſt Gallia, indignum crederet & ſibi injurioſum donum ſimile, niſi ſe ad incitas redactam profiteatur. Ergo Polonos hâc oblatione miſeros, cala-

mitoſo,

micosos credit? Injuriam facit, luxum Genti & militiæ induxit, quem a ſe ipſa expulit, ejecit, nullibi in Europa receptum, niſi in Polonia; hic nutriendum ſperat, & clamantem credit: affer, affer, ut malè cauti Poloni, abolitis legibus Patrijs, contra hanc peſtem, quæ domi foriſque graſſatur, pretioſum unionem Coronæ ſuæ tandem vendant: cùm interea jam decrevit Polonia proprio ære hic & nunc ſolvendum militem, ne venalis fiat ambitioni externæ, cùm adhuc ſe novit niſi ſolo luxu depauperatam, ſingulis annis reſtaurandam, in tanta qua pollet rerum copia naſcentium quotannis frugum. Conſtans eſt & magnorum Virorum judicium & à pluribus annis propoſitum, nec hucuſque acceptatum: ſi liquidum Poloniæ & Lithuaniæ elementum biræ, univerſaliter contributioni ſubijceremus, ſingulis diebus eam numeraremus pecuniam, quæ abſolveret ab omni alia populum aggravatione, cujus clamor ad Deum ferit ſidera, & ideo non proſperamur maledictione Dei. Hamata igitur non amata ſunt Galliæ dona. Ergo Danaos & dona ferentes timeamus. Annon omnes illos Reges, Principes & Statûs qui Gallicis penſionibus ſe hactenus ineſcari paſſi ſunt, illorum donorum pœnituit?

Quintò. Electio Noſtra, cùm ſit omnium & ſingulorum ſimul, nemine contradicente, omnibus conſentientibus; ergo debet eſſe unanimis, concors, & in Spiritu Sancto congregata. Si diſcola, ſi diſcors, non erit Electio unius, ſed intruſio plurium, quos inter Victor dabit leges, nec accipiet à Polonis pacta. Ergo amiſſam lugebimus libertatem, duram poſteritati noſtræ relinquemus ſervitutem, vel dividemur plures inter Dominos contemptibiles ſervi, quod Deus avertat; ut jam bis à Majoribus noſtris avertit. Unde memores Divinæ gratiæ, ultimis Electionibus noluimus tentare Deum, ſervavimus unitatem univerſi, & ſi aliqui noſtrûm, aures externorum dedimus ſuggeſtioni, noluit Nobilitas factionibus exterorum non aſſveta, forte ſuâ contenta, ire in bivium, cadere in victimam externorum ambitioni, pretium ſangvinis accipere ex manibus Legatorum, & illud mittere in corbonam. Ideò Divinitùs reſpexit Dominus Nobilium corda, & Magnatum animos armatos ita confudit, ut terribilior ipſis appareret Nobilitas, quàm propriæ phalanges, & in finibus Regni exterorum ſubſidia. Unde ad inſtar miraculi electus Michaël, recognovimus omnes. Quis ut Deus?

In altera Electione unum identidem elegimus, & gratiam Dei in Joanne agnovimus, quia bello civili non consumpti. Ergo ut est dulce inexpertis bellum civile, ita experti illud vitabimus, tot internis divisionibus præmoniti, Confœderationibus exercituum, Tartarorum & Cosacorum minis. Hæc omnia nos præmonent, edocent, ut caveamus iram Dei: minantur ut eandem deprecemur; divisionem indigitant, ut ad unionem curramus: diluvia sangvinis promittunt, ut fugiamus in montes divinæ humanæque Sapientiæ.

Ultimariè itaque reflectamur super eo, qualis fuit antea Patria nostra, qualis modò est. Modestè & fortiter sub Monarchis educata, post Sigismundum Augustum Virago in lucem prodiens, ora & oculos in se convertit, paranymphos prudens audivit, & procos admisit ut sapiens, ut decora: Tandem ad senium inclinata, à Rege Casimiro dimissa cum dolore suo, sumpsit Civem Regale ad solium, eâ conditione, ut juramento obligaretur se nunquam dimittendam; illo brevi obeunte vel fatiscente, iterum non externum sed Civem respexit, qui apud se natus, educatus, juribus suis assvefactus, iisdemque parere doctus, eam susciperet, juramentum tandem vinculi sui deprecatus tam firmiter, ut consentiente eâdem Republicâ, ab eo liberaretur, eò quod diffiteri non poterat eadem Respub. legum suarum inobservantiam, quarum alias jam antiquatas, recentes contaminatas, libertatem minui, licentiam crescere, mensuram Juris, vim esse in Magnatibus, oppressionem in pauperibus, quibus non erat adjutor. Sessiones Thronicas, ceu turricas, graves, à quibus ne quadrante licet abesse soli Regi, quod licet Magnatibus, & Nuncijs terrestribus. Sancitorum executio penè nulla, interpretatio varia, densæ constitutionum sylvæ, legum potestas & robur debile. Ideoque vasti ille animi Princeps, non raro admittebat cogitationes propriæ eliberationis ab hoc nexu videns leges, & mores Patriæ, indies ruere: & hoc inter suspiria non raro in timi ejus percipiebat, quomodo benè nota patientia ejus, indefessa bello paceq; sapientia, longanimitas immensa, incomparabilis bonitas, ubi semel defecit, ad hæc extrema ducebat. Faciamus ergo consequentiam, de eligendo Principe, toto cælo à nobis distante, an nostros mores tolerabit? an nos Ipsius? an ille qui assvevit ad magnalia agenda in Patriâ suâ, solum Deum & Monarcham suum sibi superiorem

agnoscen-